

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

35169

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Ömer BOLAT** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Basına ve kamuoyuna yansıyan haberlere göre, Trendyol ve Hepsiburada çevrimiçi alışveriş sitelerinde Ötüken Online adlı bir satıcı tarafından “Beyaz Toros” baskılı tişörtler, “Toros severlere özel” gibi ifadelerle satışa sunulmuştur. Ürün üzerindeki “On yedi bin kişi bir beyaz Toros’a nasıl sığar?” gibi yazılar, kamu vicdanında büyük tepkiye neden olmuş, tepkiler üzerine ürün satıştan kaldırılmıştır.

Bu olay, Türkiye’de nefret söyleminin ve ırkçılığın ticari bir meta haline getirilmesi tehlikesini açıkça ortaya koymuştur. “Beyaz Toros”, 1990’lı yıllarda zorla kaybetmelerin, faili meçhul cinayetlerin ve devlet eliyle işlenen ağır insan hakları ihlallerinin simgesidir. Bu sembol, yalnızca bir araç değil, binlerce insanın katledildiği, köylerin yakıldığı, halkın topraklarından zorla koparıldığı bir dönemin hafızasıdır. Dolayısıyla bu sembolün tişört, kupa, aksesuar gibi ürünlerde mizah ya da nostalji unsuru gibi sunulması, mağdur yakınlarını yeniden travmatize etmekte; insanlığa karşı işlenmiş suçları normalleştirmekte ve geçmişle yüzleşme çabalarını baltalamaktadır. Bu durum, nefret söylemi ve ırkçı propagandanın açık bir biçimde ticari zemine taşınması anlamına gelmektedir.

“Beyaz Toros” gibi toplumsal travmaların sembollerinin ticarileştirilmesi, yalnızca bir ürün satışına indirgenemez. Bu, Kürt halkına karşı işlenmiş suçların inkârı ve yeniden üretimidir. Devletin kurumları bu tür nefret sembollerinin dolaşımına izin vererek toplumsal barışın altını oymaktadır. Bu nedenle, Bakanlığın derhal denetim, düzenleme ve yaptırım mekanizmalarını devreye sokması bir demokratik sorumluluk gereğidir.

Bu bağlamda;

1. Ticaret Bakanlığı, nefret söylemi veya ırkçılığı çağrıştıran semboller içeren ticari ürünlerin satışına yönelik herhangi bir denetim mekanizması işletmekte midir?
2. “Beyaz Toros” baskılı tişörtlerin satışa sunulduğu platformlar ve firmalar hakkında Bakanlığınızca idari bir işlem veya inceleme başlatılmış mıdır? Bu olayda adı geçen satış platformlarından herhangi biri hakkında idari para cezası, uyarı veya denetim yapılmış mıdır?
3. Bakanlığınız, bu tür ürünlerin satışını engellemek amacıyla çevrimiçi ticaret platformlarıyla herhangi bir protokol veya denetim iş birliği yürütmekte midir?
4. Ticaret Bakanlığı’nın tabi olduğu mevzuatta, çevrimiçi ticaret platformlarında nefret söylemi, ırkçılık veya suçu övme içeren ürünlerin satışına ilişkin bir düzenleme var mıdır? Varsa içerikleri nelerdir? Yoksa sebepleri nelerdir?
5. Nefret söylemi ve ırkçılığın metalaştırılmasının toplumsal barışa ve demokrasiye zarar verdiği açıktır. Bakanlığınız, bu tür örneklerin tekrarlanmaması için yeni bir düzenleme hazırlamayı düşünmekte midir?
6. Bakanlığınız, geçmişte benzer şekilde nefret söylemi içeren ticari ürünlere dair herhangi bir yasaklama veya yaptırım uygulamış mıdır? Uygulandıysa tarih ve kapsamı nedir?
7. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 61 inci maddesi gereğince, ticari reklamların Reklam Kurulu’nca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, dürüst ve doğru olmaları esastır. Madde 5’te Temel İlkeler kısmında belirtildiği üzere Reklamlar; “Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri özelliklere yönelik kötüleme, istismar, önyargı veya ayrımcılık içeremez”. Bakanlığınıza göre bu olayda bahsi geçen reklam, bu ilkelere uygun mudur? Bakanlığınız, “nefret söylemi ve toplumsal travmayı tahrik eden içerikler”i Tüketicinin Korunması mevzuatı kapsamında genel ahlak ve kamu düzenine aykırı içerikler olarak değerlendirmeyi düşünmekte midir?
8. Reklam Kurulu’nun “genel ahlak, kamu düzeni, şiddet veya nefret çağrıştıran ifadelerden kaçınma” ilkesine rağmen, “Beyaz Toros” gibi bir sembolün ticari ürüne dönüştürülmesi karşısında neden herhangi bir resmî müdahalede bulunulmamıştır?
9. Bakanlığınız, bu ürünlerin satışa sunulmasını, “şiddeti ve yargısız infaz politikalarını övme” kapsamına alarak yasaklamayı düşünmekte midir? “Beyaz Toros” sembolünün toplumda yarattığı çağrışım, “Hitler selamı” veya “KKK amblemi” gibi uluslararası düzeyde nefret

sembolleriyle benzer bir içerik taşımaktadır. Bakanlığınız bu tür sembollerin yasaklı nefret sembolleri listesine alınması için bir girişimde bulunacak mıdır?

10. Nefret ve ayrımcılığın anayasa ve TCK'ya göre suç olduğu göz önünde bulundurulduğunda Bakanlığınız bahsi geçen ürünleri satan ve satışına zemin hazırlayan platformlar hakkında Cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunmayı değerlendirmekte midir?
11. Önümüzdeki dönemde, e-ticaret düzenlemeleri kapsamında "toplumsal hafıza, mağduriyet ve insan hakları duyarlılığı gözetilen içerik filtresi / düzenleme" getirilmesi düşünülmekte midir?
12. Bu tür nefret ve ayrımcılık sembolü ürünlerin, mağdur yakınlarının duygularını incitme, toplumsal barışı sarsma riski taşıdığı değerlendirildiğinde, Bakanlığınız tarafından mağdur yakınlarına veya topluma karşı bir "özür, telafi veya açıklama" yükümlülüğü öngörülmekte midir?